

TOLERANCIJA

Društvo je suočeno s mnogim problemima; suvremeni svijet je nemilosrdan, nepredvidiv, brz i često nejasan. U tim situacijama tražimo najjednostavnije informacije i ideje za koje se vežemo i koje razvijamo. Najgore je kada čovjek počne čvrsto vjerovati u samo jednu ideju, odbije saslušati drugoga i odbacuje sve drugo i drukčije. Proces koji nastaje razvijanjem društvenih nesuglasica je polarizacija. Polarizacija, najveći neprijatelj i prijatelj tolerancije, događa se u problematičnim i osjetljivim socijalnim trenucima. Konstantno ponavljamo iste greške, ne uzimajući u obzir nju, toliko bitnu, a često tako teško dostupnu – toleranciju. Ona je u svima nama, samo moramo pronaći način kako prerasti besmislene podjele i početi živjeti sretno, slobodno, na svoj način, ljudski, dostojanstveno.

Tolerancija je sve ono čega u društvu nedostaje i sve ono što jednom društvu treba. Ona je toliko dobra, toliko širokogrudna, slobodna, šarena, vesela, ritmična. Tolerancija je ona vesela pjesma koja ti popravi dan, šalica najdraže jutarnje kave, trenutak kada ti tramvaj dođe na vrijeme ili kada te obavijeste da nemaš prvi ili zadnji sat. Logično je zapitati se zašto je nema više u društvu? Odgovor je toliko jednostavan, ne puštamo ju. Suočeni s mnogim izazovima u posljednjim godinama, okrenuli smo se sebi. Obzirom na želju za informacijom, prihvaćali smo prvo što piše na portalu ili što nam televizija upućuje, izgubili smo putokaz i iz situacije koja nas je trebala spojiti, širiti solidarnost i toleranciju. Dogodilo se upravo suprotno – podijelili smo se.

Toleranciju trebamo promatrati kao spektar, kao svaki društveni ili politički pojam, ona ima različita tumačenja, primjenu i ekstreme. Iako je toliko dobra, tolerancija u rukama pogrešnih ljudi može postati opasno oružje kojim će se manipulirati i zavaravati društvo. U slobodnom društvu pojedinac ima pravo odlučivati za sebe i djelovati slobodnom voljom sve dok ta volja ne ugrožava drugoga, no što ako je tolerancija pojam kojim možemo prikriti lošu/opasnu volju? Različite ekstremističke skupine pokušavaju progurati svoje ideje u javni prostor pod krinkom pojma tolerancije, slobode ili demokracije. Važno je spoznati kako ovdje nije riječ o pravoj toleranciji pa ga zato tumačimo samo kao pojam, a ne stvarnu toleranciju. Tu dolazimo do pojma „paradoksa tolerancije“. Upravo taj pojam potvrđuje dvostranu vezu između tolerancije i polarizacije. Dok, s jedne strane, polarizacija može služiti kao motiv jačanja tolerancije, toliko s druge strane može dodatno podijeliti društvo i ojačati ekstreme. Paradoks tolerancije objasnio je filozof Karl Popper rekavši da: „Neograničena tolerantnost vodi u izumiranje tolerancije... Stoga u ime tolerancije imamo pravo ne trpjeti netolerantne.“. Jedna od karakteristika Kafkine proze je struktura paradoksa, odnosno bizarni i apsurdni motivi koji djeluju normalno i razumljivo. Pripovijetka „Preobrazba“ problematizira manjak tolerancije, ali i paradoks tolerancije. Njegova obitelj predstavlja društvenu većinu koja instantno odbacuje različitost, ali istovremeno ne razmišlja i ne analizira tu situaciju. Odbacuju Gregora jer je postao kukac, no nitko od njih se ne pita kako je to moguće, već to prihvaćaju ne vidjevši u tome problem. Njihovo bez razumsko zaključivanje dovodi do potpune alijenacije Gregora, koji nakraju umire. Na nama ostaje iščitati između redova i prihvatiti Kafiknu molbu za promjenom društva, možda nam i sam naslov djela upućuje znak potrebe za preobrazbom, kako bi neki novi Gregor mogao normalno živjeti.

Budućnost nosi mnoge izazove, traži promjenu, slobodu. Budućnost traži toleranciju. Živjeti znači prihvaćati drukčije jer i oni su naši prijatelji, susjedi, kolege, braća, sestre, djeca... Svi se međusobno razlikujemo, a zajedno činimo šarenu cjelinu, cjelinu koja je dio budućnosti, budućnosti koja je dio promjene.

Jan Samek
Prva Ekonomska škola, Zagreb

Mentorica: Ivana Drvar